

Fiche 2: Verordening inzake procedure bilaterale overeenkomsten met derde landen die verband houden met justitiële samenwerking in burgerlijke en handelszaken

1. Algemene gegevens

Voorstel: Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een procedure voor de onderhandelingen over en de sluiting van bilaterale overeenkomsten tussen lidstaten en derde landen over sectorale aangelegenheden en betreffende het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst en op niet-contractuele verbintenissen (COM [2008] 893 definitief)

en

Voorstel voor een Verordening van de Raad tot vaststelling van een procedure voor de onderhandelingen over en de sluiting van bilaterale overeenkomsten tussen lidstaten en derde landen over sectorale aangelegenheden en betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken, inzake ouderlijke verantwoordelijkheid en inzake onderhoudsverplichtingen, en betreffende het toepasselijke recht op het gebied van onderhoudsverplichtingen (COM [2008] 894 definitief)

Datum Commissiedocument:

COM (2008) 893: 23 december 2008

COM (2008) 894: 19 december 2008

Nr. Commissiedocument:

COM (2008) 893 definitief

COM (2008) 894 definitief

Prelex:

COM (2008) 893: http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=197816

COM (2008) 894: http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=197798

Nr. impact-assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board: niet opgesteld.

Behandelingstraject Raad: Comité Burgerlijk Recht (29 januari eerste bespreking), COREPER, JBZ-Raad (26-27 februari eerste presentatie)

Eerstverantwoordelijk ministerie: Ministerie van Justitie

Rechtsbasis, stemwijze Raad, rol Europees Parlement en comitologie

a) *Rechtsbasis*

COM (2008) 893: Art. 61 onder c en art. 65 EG-Verdrag

COM (2008) 894: Art. 61 onder c EG-Verdrag

b) *Stemwijze Raad en rol Europees Parlement*

COM (2008) 893: Gekwalificeerde meerderheidsbesluitvorming in de Raad; medebeslissing EP

COM (2008) 894: Eenparigheid in de Raad; raadpleging EP

c) *Comitologie*

De Commissie wordt bijgestaan door een raadgevend comité en een beheerscomité.

2. Samenvatting BNC-fiche

Korte inhoud voorstel

Deze voorstellen hebben als doel een procedure vast te stellen waarmee de Gemeenschap kan beoordelen of er een voldoende communautair belang is voor het sluiten van bilaterale overeenkomsten met derde landen op in de overeenkomst specifiek te bepalen gebieden die verband houden met justitiële samenwerking in burgerlijke en handelszaken die onder de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschap vallen, en bij gebrek daaraan, de lidstaten kan machtigen om die overeenkomsten met derde landen te sluiten.

Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

Bevoegdheid: positief

Subsidiariteit: n.v.t.

Proportionaliteit: positief

Risico's / implicaties/ kansen

De verordening bergt het risico in zich dat derde landen een voorkeur ontwikkelen voor het sluiten van bilaterale overeenkomsten in plaats van multilaterale verdragen. Verder valt op dat alleen voorstel COM (2008) 894 mede ziet op verdragen die de rechterlijke bevoegdheid regelen. De vraag of met betrekking tot voorstel COM (2008) 893 een vergelijkbare regeling dient te worden opgenomen, verdient nadere aandacht.

Nederlandse positie en eventuele acties

Nederland heeft geen bijzonder belang bij de totstandkoming van deze instrumenten, omdat Nederland op het gebied van het internationaal privaatrecht nauwelijks bilaterale verdragen heeft. Het is vast Nederlands beleid om op dat gebied bij voorkeur aansluiting te zoeken bij multilaterale verdragen, omdat bilaterale verdragen betekenen dat Nederland voor eenzelfde onderwerp differentieert per land waarmee het een verdrag sluit en wellicht concessies doet wat de normstelling betreft. Dat komt de samenhang van de regelgeving in het internationaal privaatrecht en de overzichtelijkheid niet ten goede. Het standpunt van Nederland is dan ook dat de in het leven te roepen procedure ook een toetsing zou moeten inhouden van het belang, voor de EG, van aansluiting van derde staten bij multilaterale verdragen.

3. Samenvatting voorstel

Inhoud voorstel

Deze voorstellen hebben als doel individuele lidstaten onder voorwaarden in staat te stellen bilaterale overeenkomsten aan te gaan met derde landen op bepaalde gebieden die verband houden met justitiële samenwerking in burgerlijke en handelszaken die onder de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschap vallen en daartoe een procedure vast te stellen waarmee de Gemeenschap beoordeelt of er een voldoende communautair belang is voor het sluiten door de EU van bilaterale overeenkomsten met derde landen, bij gebreke waarvan de Gemeenschap lidstaten kan machtigen om bedoelde overeenkomsten te sluiten.

Aangezien de aan lidstaten te verlenen machtiging een afwijking is van de regel dat de Gemeenschap exclusief bevoegd is om over deze aangelegenheden internationale overeenkomsten te sluiten, moet deze procedure worden beschouwd als een uitzonderlijke maatregel en moeten de werking en de duur ervan worden beperkt.

De Commissie stelt voor deze procedure te beperken tot sectorale kwesties die enerzijds verband houden met huwelijkszaken, ouderlijke verantwoordelijkheid en onderhoudsverplichtingen, en anderzijds met het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst en op niet-contractuele verbintenissen.

De Commissie stelt de volgende waarborgen voor om het communautair acquis in stand te houden, met inbegrip van de integriteit van het communautair systeem op het betrokken gebied:

De procedure is gebaseerd op de voorafgaande kennisgeving van de ontwerp-overeenkomst door de lidstaat die de machtiging wenst om opnieuw met het derde land over de overeenkomst te onderhandelen en de overeenkomst te sluiten op grond van specifieke voorwaarden die per geval moeten worden beoordeeld.

Wanneer de Gemeenschap over hetzelfde onderwerp reeds een overeenkomst met het betrokken derde land heeft gesloten, mag de lidstaat niet met het betrokken derde land over de overeenkomst onderhandelen of de overeenkomst sluiten en zal elk verzoek worden afgewezen. Wanneer dat niet het geval is, moet de Commissie bepalen of er een dergelijke overeenkomst in de nabije toekomst zal worden gesloten. Wanneer er in de nabije toekomst geen dergelijke overeenkomst zal worden gesloten, kan de Commissie de machtiging verlenen, op voorwaarde dat:

- a) de betrokken lidstaat heeft aangetoond dat hij er een specifiek belang bij heeft een overeenkomst met het derde land te sluiten, welk belang met name verband houdt met het bestaan van economische, geografische, culturele of historische banden tussen de lidstaat en dat derde land; en
- b) de Commissie vaststelt dat de voorgestelde overeenkomst een beperkte invloed heeft op de uniforme en coherente toepassing van de geldende Gemeenschapsregels en op de goede werking van het daarbij ingestelde systeem.

De procedure houdt ook in dat in de overeenkomsten vervalbepalingen worden opgenomen waardoor de geldigheidsduur van de door de lidstaten gesloten overeenkomsten wordt beperkt tot aan het tijdstip waarop de Gemeenschap over dezelfde onderwerpen een overeenkomst

sluit met het betrokken derde land.

Impact assessment Commissie

Er zijn geen impact assessments uitgevoerd. Wel zijn er op 11 maart en 26 mei 2008 in Brussel bijeenkomsten gehouden met deskundigen van de lidstaten om ideeën en standpunten uit te wisselen.

4. Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

a) Bevoegdheid

Deze voorstellen zijn gebaseerd op art. 61 onder c en art. 65 EG-Verdrag. Volgens Nederland is dat de juiste rechtsbasis. De voorstellen betreffen een gebied dat onder de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschap valt.

b) Functionele toets:

- *Subsidiariteit:* n.v.t. (de voorstellen betreffen een gebied dat onder de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschap valt).
- *Proportionaliteit:* positief
- *Onderbouwing:*

De Commissie geeft aan dat de voorgestelde procedure een uitzondering vormt op de uitoefening van de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschap inzake de bovengenoemde aangelegenheden. Zij is beperkt tot wat strikt noodzakelijk is om de lidstaten met derde landen overeenkomsten te laten sluiten op de aangegeven gebieden en bevat een aantal criteria waaraan moet zijn voldaan. Alleen wanneer ervan kan worden uitgegaan dat de voorgestelde overeenkomst een te verwaarlozen effect heeft op het toepasselijke communautaire systeem, wordt aan de lidstaten een machtiging verleend.

c) Nederlands oordeel

Nederland steunt de onderbouwing van de Commissie. Wel geeft Nederland de voorkeur aan het sluiten van multilaterale verdragen boven bilaterale verdragen.

5. Implicaties financieel

a) Consequenties EG-begroting

Deze voorstellen hebben geen consequenties voor de EG-begroting.

b) Financiële consequenties (incl. personele) voor rijksoverheid en/ of decentrale overheden

Geen

c) Financiële consequenties (incl. personele) voor bedrijfsleven en burger

Geen

d) Administratieve lasten voor rijksoverheid, decentrale overheden

Geen

e) Administratieve lasten voor bedrijfsleven en burger

Geen

6. Implicaties juridisch

a) Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid

Geen

b) Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen en kaderbesluiten), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid

Inwerkingtreding van deze verordeningen is voorzien op de twintigste dag volgende op die van hun bekendmaking in het Publicatieblad van de Europese Unie.

c) Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling

In beide verordeningen zijn evaluatie- en vervalbepalingen opgenomen. Nederland vindt dat wenselijk.

7. Implicaties voor uitvoering en handhaving

a) Uitvoerbaarheid

n.v.t.

b) Handhaafbaarheid

n.v.t.

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Geen bijzonderheden

9. Nederlandse positie (belangen en eerste algemene standpunt)

Nederland heeft op het gebied van internationaal privaatrecht geen traditie van bilaterale verdragen. Het is vast Nederlands beleid om bij voorkeur aansluiting te zoeken bij multilaterale verdragen en om andere lidstaten en derde landen aan te moedigen dat ook te doen. De Nederlandse voorkeur voor multilaterale verdragen komt voort uit de opvatting van Nederland dat externe betrekkingen van de EU een integrerend onderdeel behoren te vormen van het werkprogramma van de EU; bij de programmering van elk wetgevingstraject van de EU dient, in het licht van bestaande en in voorbereiding zijnde multilaterale verdragen, een zorgvuldige afweging te worden gemaakt tussen mogelijkheden tot mondiale c.q. regionale eenmaking van het (internationaal) privaatrecht. Nederland heeft dan ook geen bijzonder belang bij de totstandkoming van deze instrumenten. De verordeningen bergen wel het risico in zich dat derde landen, met het oog op door hen gewenste afwijking van de normstelling, een voorkeur ontwikkelen voor het sluiten van bilaterale overeenkomsten in plaats van multilaterale verdragen. De voorgestelde procedure voor autorisatie van lidstaten zou rekening moeten houden met de mogelijkheid dat bilaterale verdragen met derde landen op dit terrein een rem kunnen zetten op het ratificeren van multilaterale verdragen.

Verder valt op dat alleen voorstel COM (2008) 894 een regeling met betrekking tot de rechterlijke bevoegdheid bevat. De vraag of met betrekking tot voorstel COM (2008) 893 een vergelijkbare regeling dient te worden opgenomen, verdient nadere aandacht.